

Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь

Установа адукацыі
«Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт
імя Максіма Танка»

С. А. Талмачова

**МЯСЦОВЫЯ ОРГАНЫ
ДЗЯРЖАЎНАГА КІРАВАННЯ ПРА РЭАЛІЗАЦЫЮ
АГРАРНАЙ ПАЛІТЫКІ САМАДЗЯРЖАЎЯ
НА ТЭРЫТОРЫІ БЕЛАРУСІ
(1861–1914 гг.)**

Манаграфія

Мінск
БДПУ
2019

Манаграфія падрыхтавана ў рамках рэалізацыі Дзяржаўнай праграмы навуковых даследаванняў на 2016–2020 гг. «Эканоміка і гуманітарнае развіццё беларускага грамадства» падпраграмы «Гісторыя і культура» і пры падтрымцы Беларускага рэспубліканскага фонду фундаментальных даследаванняў.

Рэцэнзенты:

Э. Р. Іофэ, доктар гістарычных навук, прафесар, прафесар кафедры сацыяльна-гуманітарных дысцыплін БДПУ;
В. І. Якаўчук, доктар гістарычных навук, прафесар, прафесар кафедры Дзяржаўнага будаўніцтва і кіравання Інстытута дзяржаўнай службы Акадэміі кіравання пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь

Талмачова, С. А.

Т12 Мясцовыя органы дзяржаўнага кіравання па рэалізацыі аграрнай палітыкі самадзяржаўнага кіравання на тэрыторыі Беларусі (1861–1914 гг.): манаграфія / С. А. Талмачова. – Мінск : БДПУ, 2019. – 344 с.
ISBN 978-985-541-602-0.

У манаграфіі асвятляюцца асноўныя праблемы фарміравання і дзейнасці сістэмы мясцовых органаў дзяржаўнага кіравання па ажыццяўленні аграрнай палітыкі самадзяржаўнага кіравання на тэрыторыі Беларусі ў 1861–1914 гг. Паказаны асаблівасці будавання і фарміравання кадравага складу, а таксама практычная дзейнасць мясцовых органаў дзяржаўнага кіравання па ажыццяўленні аграрнай палітыкі самадзяржаўнага кіравання на тэрыторыі Беларусі ў 1861–1914 гг. Паказаны асаблівасці будавання і фарміравання кадравага складу, а таксама практычная дзейнасць мясцовых органаў дзяржаўнага кіравання па ажыццяўленні аграрнай палітыкі самадзяржаўнага кіравання на тэрыторыі Беларусі ў 1861–1914 гг.

У манаграфіі асвятляюцца асноўныя праблемы фарміравання і дзейнасці сістэмы мясцовых органаў дзяржаўнага кіравання па ажыццяўленні аграрнай палітыкі самадзяржаўнага кіравання на тэрыторыі Беларусі ў 1861–1914 гг. Паказаны асаблівасці будавання і фарміравання кадравага складу, а таксама практычная дзейнасць мясцовых органаў дзяржаўнага кіравання па ажыццяўленні аграрнай палітыкі самадзяржаўнага кіравання на тэрыторыі Беларусі ў 1861–1914 гг.

УДК 94(476)
ББК 63.3(4Бел)

ЗМЕСТ

УВОДЗІНЫ.....	4
Глава 1	
ГІСТАРЫЯ ГРАФІЯ ПРАБЛЕМЫ. КРЫНІЦЫ. МЕТАДАЛОГІЯ ДАСЛЕДАВАННЯ.....	8
1.1. Гістарыяграфія праблемы.....	8
1.2. Характарыстыка крыніц.....	37
1.3. Метадалогія даследавання.....	50
Глава 2	
СТВАРЭННЕ І ДЗЕЙНАСЦЬ МЯСЦОВЫХ ОРГАНАЎ КІРАВАННЯ ПА РЭАЛІЗАЦЫІ РЭФОРМЫ 1861 г.....	56
2.1. Стварэнне і дзейнасць інстытута міравых пасрэднікаў.....	56
2.2. Павятовыя з'езды міравых пасрэднікаў.....	110
2.3. Губернскія па сялянскіх справах прысутнасці.....	126
2.4. Павятовыя паверачныя камісіі.....	163
Глава 3	
РЭАРГАНІЗАЦЫЯ І ДЗЕЙНАСЦЬ ПА СЯЛЯНСКІХ СПРАВАХ УСТАНОЎ ПАВОДЛЕ ЗАКОНА АД 27 ЧЭРВЕНЯ 1874 г. І 19 ЧЭРВЕНЯ 1886 г.....	187
3.1. Рэфармаванне губернскіх па сялянскіх справах прысутнасцей у Віцебскай, Мінскай і Магілёўскай губернях.....	187
3.2. Стварэнне і дзейнасць павятовых па сялянскіх справах прысутнасцей у Віцебскай, Мінскай і Магілёўскай губернях.....	202
3.3. Павятовыя пачыніцкія справы прысутнасці.....	219
Глава 4	
УСТАНОВЛЕННЕ СЯЛЯНСКІХ СПРАВАХ ПАВОДЛЕ ЗАКОНА АД 12 ЛІПЕНЯ 1889 г.....	230
4.1. Падрыхтоўка ўвядзення закона 12 ліпеня 1889 г. на тэрыторыі Беларусі.....	230
4.2. Стварэнне і дзейнасць інстытута земскіх начальнікаў.....	240
4.3. Павятовыя з'езды земскіх начальнікаў.....	289
4.4. Губернскія прысутнасці.....	298
ЗАКЛЮЧЭННЕ.....	334

Глава 1

ГІСТАРЫЯГРАФІЯ ПРАБЛЕМЫ. КРЫНІЦЫ. МЕТАДАЛОГІЯ ДАСЛЕДАВАННЯ

1.1. Гістарыяграфія праблемы

Аграрная рэформа 19 лютага 1861 г. з'явілася адной з важнейшых падзей другой паловы XIX ст. і стала першай у шэрагу пераўтварэнняў на шляху мадэрнізацыі сацыяльна-эканамічнага і грамадскага жыцця Расійскай імперыі. Таму пытанні, звязаныя з яе рэалізацыяй, прыцягвалі ўвагу сучаснікаў падзей і засталіся актуальнымі да цяперашняга часу.

Удасканаленне сістэмы дзяржаўнага кіравання – задача актуальная для любога перыяду гісторыі. Ускладненне сфер грамадскага жыцця выклікае неабходнасць стварэння больш эфектыўных форм кіравання. На гэтым шляху дзяржаўная ўлада як аб'ектыўны сродак удзелу ў арганізацыі грамадства ў функцыянаванні любой сацыяльнай сістэмы непазбежна трансфармуецца ў новыя формы, у якіх значную ролю адыгрывае грамадскае самакіраванне. Правы і інтарэсы насельніцтва краіны шмат у чым залежаць ад дзейнасці сістэмы органаў мясцовага дзяржаўнага кіравання. Лічы на практыцы рэалізоўвалі дзяржаўную палітыку ў сацыяльна-эканамічнай, ідэалагічнай і культурна-выхаваўчай сферах. Партнёрства ўлады з насельніцтвам асабліва неабходна ў перыяд сур'ёзных дзяржаўных і грамадскіх трансфармацый, звязаных з пошукам шляхоў далейшага аптымальнага развіцця.

Гістарыяграфію праблемы можна традыцыйна падзяліць на дарэвалюцыйную, савецкую і постсавецкую, ці сучасную. Адмена прыгону непазбежна прывяла да змен у дзяржаўным механізме Расійскай імперыі. У дарэвалюцыйнай гістарыяграфіі галоўная ўвага даследчыкаў была засяроджана на распрацоўцы агульных пытанняў узаемаадносін цэнтральных і мясцовых органаў кіравання, функцыянальных абавязкаў структурных элементаў гэтай сістэмы. Сярод іх можна вылучыць даследаванні прававедаў І. А. Блінова¹, У. М. Гессена², А. Д. Градоўскага³, М. І. Лазарэўскага⁴,

¹ Блинков, И. А. Губернаторы. Историко-юридический очерк / И. А. Блинов. – СПб. : Типо-лит. Л. Пентковского, 1905. – 368 с.

² Гессен, В. М. Вопросы местного управления : сб. ст. / В. М. Гессен. – СПб. : Изд. юрид. книж. склада «Право», 1904. – 235 с.

³ Градовский, А. Д. Начала русского государственного права / А. Д. Градовский, проф. Имп. С.-Петербур. ун-та // Собр. соч. : в 3 т. – СПб. : Тип. М. М. Стасюлевича, 1907–1908.

⁴ Лазаревский, Н. И. Лекции по русскому государственному праву : в 2 т. / Н. И. Лазаревский. – СПб. : Тип. С.-Петербур. акц. о-ва «Слово», 1910. – Т. 2 : Административное право. – Ч. 1 : Органы управления. – 208 с.